

במואבל
ההעפלה

למטה
העפלה

שאול אביגדור
ראש מוסד לעליה ב'

000200422466

ההעפלה לאור הזכרונות

שוררים, אמנים ומושכים, בשבט-סופר נוהגים להתייחס לפרשיות ההעפלה כלאפואיאה גדולה, עתירת דרמה, שכולה חזון והתרוממות רוח. אולם כל אותם גברים ונשים, נערים ונערות, שעשו את ההעפלה במרידיהם, אותם מברליחים בגבולות, אותם אלחוטנים אלמונים בקירות נידחות ובבטני אוניות, אותם ערומים וקפואים מקור בחופי שפיים ונהריות, אותם מפקדי אוניות בגשרי העץ של הספינות הקטנות, אותם הבלנים נושאי עלוקות ושקיות חומר-נפץ השוחים לעייפה במימי גמל שחורים וזרחלים מתחת לגדרות תחנות-משטרה, אותם מלווים חתומכים בזולדת בין זרזש עץ מצהינים — כל אלה לא ראו את האפנס ואת החזון הגדול. כל אלה ידעו שיש להם משגמה לבצע, משגמה קשה ואפורת, אשר מנגינת חרקע שלה היתה לרוב הקושי, הקור, העייפות והפחד.

אלוף (מיל.) יוחאי ברינון

הוצאת מכללת תל-אביב
משרד המחקר והחינוך

המעפילים הימלט צפונה מהפטרול המשטרה, ומיבצע חזרה ייחודה. אך לא מתוך החשיבה נראח לפתע צל ענק ומגושם, שנע בשקט ובמהירות אל החוף. היתה זו אוניית-המעפילים, שמפקדה ציוה לכבות את מגנטי הכלי התקרמ לעזרו בכוח התנופה, בהתחכמו בדרך זו לספינת-הסיור הבריטית.

הניסיונות הראשונים להוריד את המעפילים לא עלו יפה. סירות-הגומי הקטנות כשלו בהתמודדות עם הגלים הסוערים והתנפצו אל החוף. אך היום החל מפצע והיה חשש להתגלוח האונייה. מפקד מחלקת הפליים הורת, איפוא, להעלות את האונייה על שרטון ולהוריד את המעפילים בעזרת הכלים. הפקודה בוצעה, והמעפילים קפצו למים הועלו לחוף. אותה שעה הועקו אלפי אנשים מישובי הדרום אל חוף ה"גתיחת", כדי לעזור בהורדה ולאפשר למעפילים להתערב בתוך ההמון, במקרה שיוקפו צבא. משחתת בריטית, שלא יכלה להתקרב לאוניית-המעפילים בגלל המים הרדודים, הורידה שתי סירות-מנוע עמוסות חיילים ממושם, אולם נחשולי-החוף עמדו הפעם לימין המעפילים — ושתינו המפסקי מרביתם של המלחים נצלו על ידי אנשי הפליים.

אותה עת כבר זדה החוף מכוחר חזירות צבא בריטיות, שנועקו מן המתנות הסמוכים. על האונייה נותרו רק כ-125 זקנים וחולים, שלא היה בכוחם לקפוץ לתוך המים, והם נעצרו. אולם 700 עולים הספיקו להגיע לחוף ולהתערב בתוך ההמונים, שחשו לעזרתם. המקומיים והמעפילים תתחלפו בכנדיהם, ותעוזת-הזהות הממשלתיות נאספו לשתי ערמות הועלו באש, כשסביבן מחוללים מעגלי רוקדים. ברוב חמתו ציוה המפקד הבריטי לאסור מיד וללא אבהנה אלף איש מתוך קהל ההמונים. הם הוסעו במכוניות לגמל חיפה, תל רציף הנמל נערך "זיהוי נוחש", 250 בחורים "הוכרו" כבני ארץ-ישראל ונשלחו למעצר בלאטרון, ואילו השאר נצטוו לעלות על סיפון אוניית-נידוש, כדי להישלח לקפריסין. האנשים סירבו החל מאכך נועה, כו עמדו שישה חיילים בריטיים מול כל בחור יהודי. חמסרבים הוכו ונסחבו לסיפון אחד אחר. בהגיע האונייה לקפריסין תודשה ההתנגדות המגורשים, שרובם היו בני הארץ, סירבו לרדת. הם התבצרו מאחורי ערימת גרוטאות על סיפון אוניית-הנידוש, והחלו טוקלים את שוביהם. לאור שנפצעו כמה מן החיילים הבריטים הופעלו נגד המתנגדים גזעים מרמיעים והם נאלצו להיכנע. כעבור שבועות אחרים, לאור שכל מאמצי הבולשת לזהות את המעפילים נכשלו, החזרו כל המגורשים לארץ.

הירידה לחוף

פרשת

"שבתאי לוי'ינסקי"

תכונה רבה ניכרה על החולות הלכטים של חוף ניצנים בליל ה-13 במרס 1947. למעלה מ-50 זוגות עיניים ננעצו בחשיכה, מנסות להיצמד לנקודת אחיזה כלשהי מעבר לקצה הנגלם, בשעה שתיים לפנות בוקר עבר רחש בין אנשי הפליים. היבזוב אור זעיר נראה אי-שם באופק, נדלק וכבה חלפות. השניים שלד פנט-האיתות אותה חזרה ותתשובה באח מידית: "ראיתי אתכם, אני בא". כך החלה אחת הדרימות המסעירות ביותר בתולדות ההעפלה היבלתי-ליגאלית לארץ-ישראל — פרשת האונייה "שבחאי לוי'ינסקי". חמישים הלוחמים הנועזים החמושים היטב ציפו לאונייה מנקודות-הצפיית נחות, ערים לכל רחש. לפתע נשמע טירטורה המוגנטוני של ספינת משמר-חופים בריטית, ששטה דרומה לביון עזת. הכל נדדכו. דגעי המתיהות והספיקות נמשכו כשעות. זדה חשש שאוניית-